

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/143470,W-audycji-Przystanek-Historia-w-Polskim-Radiu-o-Zielonej-Solidarnosci-12-maja-20.html>
18.04.2024, 20:08

W audycji „Przystanek Historia” w Polskim Radiu o Zielonej Solidarności - 12 maja 2021

Audycja została wyemitowana w środę o godz. 19.30 na antenie Programu I Polskiego Radia.

Czy wyrastała z wierzchosławickich tradycji witosowych i odwoływała się do dorobku mikołajczykowskiego PSL, czy angażowała nowe pokolenie, będąc siostrą Solidarności i ludzi Sierpnia 1980 roku? Jaka była droga do jej powstania i jakie znaczenie na mapie opozycji lat 80. XX wieku? O tym w audycji „Przystanek Historia”.

Droga do rejestracji

19 lutego 1981 r. w Rzeszowie podpisano porozumienie między strajkującymi rolnikami a władzami PRL, dzień później podobne podpisano w Ustrzykach Dolnych. Aby Zielona Solidarność została zarejestrowana, trzeba było czekać do maja. – Droga do rejestracji Zielonej Solidarności była bardzo długa i trudna. Trwała prawie 9 miesięcy – mówił w Programie 1 Polskiego Radia dr Marcin Bukała z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Rzeszowie. – Gdyby nie ogromne zdeterminowanie rolników, które wyrażało się między innymi strajkami okupacyjnymi w Ustrzykach Dolnych, Rzeszowie, ale także później w innych częściach kraju, to pewnie ta droga do rejestracji byłaby jeszcze dłuższa – dodał.

Jak podkreślił gość radiowej Jedyńki, władze nie chciały Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność” z kilku powodów. – Oficjalnie podawano, że nie pozwalają na to względy prawne, zaś nieoficjalnie legalizacja związku zawodowego rolników oznaczałaby kapitulację władz. (...) W marcu 1981 roku po kryzysie bydgoskim, można powiedzieć, że zarejestrowanie było wymuszone przez ogromną determinację mieszkańców wsi – wyjaśnił.

Zieloną Solidarność utworzyły trzy związki: „Solidarność Chłopska”, „Solidarność Wiejska” oraz Chłopskie Związki Zawodowe. – Funkcjonowały one od jesieni 1980 roku, ale następował proces zjednoczenia tych związków w okolicach lutego 1981 roku. Najpierw nastąpiło zjednoczenie tych trzech związków zawodowych, a dopiero później rejestracja – opowiadał dr Marcin Bukała. – Była to organizacja masowa i liczyła ona w szczycie swojej aktywności ok. 800 tys. członków. Stawiała wiele postulatów m.in. możliwości dziedziczenia ziemi z pokolenia na pokolenie, pewnego zrównania roli mieszkańców wsi z mieszkańcami miast, z robotnikami, lepszego zaopatrzenia sklepów wiejskich – wymieniał ekspert.

Wystawy w całej Polsce

[21 kwietnia Instytut Pamięci Narodowej otworzył w całej Polsce regionalne wystawy pokazujące powstawanie NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych](#). Ekspozycje, składające się z części ogólnopolskiej oraz regionalnych, były prezentowane w różnych regionach Polski do 7-9 maja. [Wszystkie te wystawy 12 maja stanęły na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie](#).

W ten sposób Instytut Pamięci Narodowej chce upamiętnić 40. rocznicę rejestracji Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Wówczas to w Warszawie zebrało się ok. 20 tys. rolników, którzy po mszy św. w Katedrze św. Jana złożyli wieniec przy Grobie Nieznanego Żołnierza.

Poza tym w audycji:

- Aleksander Wasiutyński – światowej sławy inżynier kolejnictwa, pionier badania toru w trakcie jazdy pociągu, twórca koncepcji przebudowy połączeń kolejowych w Warszawie, profesor Politechniki Warszawskiej – znalazł się w [„Słowniku polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców, pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki”](#), który powstał w ramach kampanii IPN [„Giganci nauki”](#). Wybitnego uczonego przypomniał prof. Bolesław Orłowski z PAN.
- dr Jan Olszek z Biura Badań Historycznych IPN opowiedział o książce Jana Rulewskiego [„Wysoka temperatura. Od wolności do wolności 1980-1990”](#). To autobiograficzna opowieść dotycząca politycznego zaangażowania Jana Rulewskiego w czasach PRL, kiedy był więźniem politycznym i jednym z liderów Solidarności, a w wolnej Polsce posłem na Sejm i senatorem.

Było/będzie, czyli najciekawsze wydarzenia (m.in. III edycja Nagrody Instytutu Pamięci Narodowej, ekspertyza na temat śmierci Stanisława Pyjasa, album „Kresowe rezydencje”, Noc Muzeów w Archiwum IPN) oraz propozycje portalu [przystanekhistoria.pl](#).

POSŁUCHAJ AUDYCJI

[Poprzednia audycja: „Przystanek Historia”, 28 kwietnia 2021](#)

[Odcinki archiwalne na portalu przystanekhistoria.pl](#)

* * *

Cykl audycji „Przystanek Historia” jest realizowany wspólnie przez Instytut Pamięci Narodowej i Program I Polskiego Radia. Rozmowy poświęcone są ważnym wydarzeniom, które wpłynęły na dzieje Polski w XX wieku oraz ludziom, którzy tę historię tworzyli.